

Hanila volikogu

otsustas teisipäeva õhtul
ülinapi hääletamusega
sulgeda Vatla kool. Lk 3

Eesti riigi

100. sünnipäeva

saab tähistada pika matkaga.
Lk 5

Lääne Elu

Loe värsked uudised www.le.ee

NELJAPÄEV, 30. MÄRTS 2017 | NR 37 (3982) | 1 EURO

Kersti Kaljulaid

külastas Lääne-
maad. Suur
reportaaž.
Lk 2–3

LEPING LÄKS SOTSIDE TÜTARÜHINGULE

Sotsiaalministeerium tõrjus Pagula tugisikute riigihankelt

Sotsiaalministeeriumi mullu korraldatud riigihanke tingimused välistasid Haapsalus pagulasi
aidanud MTÜ osalemise, mistõttu oli lihtne nendega tänavu leping lõpetada.

KAIE ILVES

kaie@le.ee

Mullu märtsis korraldas sotsiaalministeerium riigihanke, leidmaks Eestisse saabuvaile sõjapõgenikele tugiteenuste osutajaid. Hanke tingimuste seas oli nõue, et tegutsetud peab olema vähemalt kolm aastat. See välistas kõik uued ühingu, sh MTÜ Pagula. Hanke võitsid MTÜ Johannes Mikhelsoni Keskus ja MTÜ Eesti Pagulasabi.

„Pagulale kui uuele tulijale ei antud juba hanketingimustega võimalustki, kuigi suutsime täiesti tühjalt kohalt ja mitte eriti sõbralikus õhkkonnas üles ehitada pagulaste vastuvõtmiseks vajaliku pädevuse,” ütles Pagula asutaja Koit Uus.

„Johannes Mikhelsoni keskusega võistelda oli raske. Nad on Euroopa rahaga üles ehitatud ministeeriumi käepikendus,” märkis Uus.

Ministeerium süüdistab

Mikhelsoni keskuse asutasid 1993. aastal Eesti Sotsiaaldemokraatlik Partei, sotside noorteliit ja partei välismaakoondis. Keskust juhivad sotside nimetatud nõukogu ja juhatus. Keskuse juhataja Tõnu Ints on erakonnaliige 1990. aastast.

Lääne Elu küsis, miks korraldati riigihange nii, et uued ühingu, sh Pagula, ei saanud osaleda, ja kuidas kommenteerib sotside juhitud ministeerium sotside loodud ühingu võitjaks kuulutamist. „Hinnatakse ikkagi pakumuse sisu, mitte pakkuja erakondlikku kuuluvust,” ütles ministeeriumi sotsiaalvaldkonna nõunik Kaisa Üprus-Tali. „Rahvusvahelise kaitse saajatega tegelemine kuulub peaministri korraldusega sotsiaalkaitseministri (selles ja eelmises valitsuses IRL) portfelli. Ministritel puudub seos riigihanke protsessiga.”

Üprus-Tali sõnul pandi riigihankesse kolme aasta tingimus, et veenduda, et teenuse pakkuja ka tööpoolest oma tööga hakkama saab. „Mikhelsoni keskuse kui kõige vanema ja kogenuma tugiteenuseosutaja järelevalve all lubati tugisikuteenust osutada ka Pagulal,” ütles Üprus-Tali. „Jääb mulje, et teete MTÜ Pagula tellimust. Sotsiaalministeeriumi juhivad kaks ministrit eri erakondadest ning riigihankes võib osaleda igatüki, sõltumata erakondlikust kuuluvusest,” ütles sotsiaalministeeriumi kommunikatsioonijuht Karin Volmer.

Haapsalus elab praegu 16 kvoodipagulast, kelle eest hoolitses seni MTÜ Pagula. Viiest täiskasvanust on Johannes Mikhelsoni keskuse töötajatega nõus koostööd tegema vaid üks. Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare (paremalt esimene) loodab, et pagulased lepivad uute tugisikutega.

ARVO TARMULA

Kas Mikhelsoni keskus on ministeeriumi käepikendus?

Oleme pagulastega tegelnud 2008. aastast. Sel ajal ei olnud meie erakond isegi valitsuses. Mina olen erakonna liige, teised meie töötajad minu teada ei ole. Erakond ei ole meid rahastanud. Meie ei ole rahastanud erakonda. Nõukogu on meil nõuandev organ. Juhatuse ainus liige olen mina. Erakonnaga ei ole meil rohkem seotust kui asutamine. Riigihankes osalemisel ei ole erakonnaga mingit seost. Kaks suurt piirkonda sai Eesti Pagulasabi, meie saime Ida- ja Lääne-Eesti, kuhu ühtegi teist pakkujat ei olnud, ning hakkasime koostööd tegema MTÜga Pagula.

Tõnu Ints

Johannes Mikhelsoni keskuse juhataja

Sotsiaalministeerium jagas hankes Eesti neljaks osaks – Põhja- ja Lõuna-Eestis hakkas pagulastega tegelema Eesti Pagulasabi, Ida- ja Lääne-Eestis Mikhelsoni keskus. Pagulasabi kasutab tugisikutena vabatahtlikke ja saab ministeeriumi käest pagulase kohta 170 eurot kuus, Mikhelsoni keskus 630 eurot kuus. Koit Uusi sõnul ei olnud Mikhelsoni keskus Pagulaga koostööst huvitatud algusest peale. Vastuolud tekkisid kiiresti ja

ühaksa kuud kestnud koostöö lõppes lepingu katkestamisega 31. märtsist. Haapsalus elavate sõjapõgenikega hakkab tegelema Mikhelsoni keskus ise. Mikhelsoni keskuse tugisikuteenuse juhi Juhan Saharovi sõnul olid Pagula tugisikud sõjapõgenikega liiga lähedased, näiteks hoidsid lapsi, ja Haapsalu pered ei ole seetõttu iseseisvunud. Haapsalus on sõjapõgenikud elanud 6–11 kuud. „Küsimus oli rahas. Kriitikat Pagula vale me-

toodika kohta ei saa võtta tõsiselt,” ütles Uus. „Piisab, kui vaadelda kahe sarnase juhtumi arengut meie „valematoodika” ja Tallinna „õige metoodika” puhul.”

Haapsalus lõppes naise süütaamise katse nii, et keegi ei saanud viga. Tallinnas sai naine ülliraskeid põletushaavu ja on haiglas.

31. märtsist Pagula palgal enam sõjapõgenikega tegelevaid tugisikuid ei ole. Viiest Haapsalu sõjapõgenikust neli ei soovi uut tugisikut, sest ei usalda Mikhelsoni keskust Pagula asemel. „Kliendil on õigus tugisikuteenusest loobuda. Kui see nii läheb, siis meie neile seda teenust ei osuta,” ütles Saharov.

Haapsalu aselinnapea Kaja Rootare loodab, et pered lepivad uute tugisikutega. Rootare ütles, et tema arvates on Pagulaga lepingu katkestamine õigustatud.

Üheksa kuud tagasi Aleppost Haapsallu jõudnud Mohamad Hasani suurim soov oleks, et senine tugisik ja Pagula tegeleksid nendega edasi. „Me tahame siin

elada, integreeruda, tööle minna, aga me vajame abi,” ütles Hasan.

Ta ei kujuta ette, et ta saaks hakkama korra-kaks kuus Haapsallu sõitva tugisiku toel. Nii püüabki ta edaspidi pigem ise toime tulla: „Ehk on abiks ka linnavalitsus või inimesed ümberringi.”

Ootab Suklese taandumist

Üheksa kuuga on Hasan selgeks saanud lihtsamad eestikeelsed väljendid. Harjunud oludes tuleb ta toime. Abi vajab ta arsti juures, töötukassas ja uutes oludes. Haigekassa saatis talle kirja hambaravihüvitise kohta. Seda kirja Hasan ise lugeda ei oska. Haapsalu perede seisu halvendab ka see, et neil pole vahekeelt – inglise keelt.

Riigihanke tingimuste järgi peab igas maakonnas kohapeal olema vähemalt üks rahvusvahelise kaitse saajaile teenust osutav isik. 1. aprillist sellist Läänemaal enam ei ole. Juhan Saharov selle kohta Lääne Elule selgitusi ei andnud. Kaisa Üprus-Tali üt-

les, et tugisiku kohalolek 24/7 ei ole määrav.

Koit Uusi sõnul hoiab Pagula silma peal Haapsalus kasvava kümne lapse arengul: „Mii-nimumprogramm oleks, et nad saaksid Eestis hariduse ja jääksid siia, maksimumprogramm aga, et aastal 2037 oleksid nad nii tublid, et nende hulgast võiks tulla järgmine linnapea. Selleks ajaks on Sukles arvatavasti nõus tagasi tõmbuma.”

Tervise- ja tööminister Jevgeni Ossinovski ütles Lääne Elule, et Pagulaga ei ole hästi käitunud. „See tuli mulle üllatusena, et Pagulal ei ole otselepingut ministeeriumiga,” märkis Ossinovski.

Ossinovski ütles, et tema erakond ei ole suunanud Johannes Mikhelsoni keskuse tööd. „Meie erakonnal puudub poliitiline seos selle organisatsiooniga,” märkis Ossinovski.

Ossinovski toonitas, et sotsiaalministeeriumi juhivad kaks ministrit, pagulaste temaatika ei ole kunagi olnud sotsiaaldemokraadist ministri vastutusalas.

LÜHIDALT

Haapsalu Säastumarketi viimased päevad

Säastumarketi riigid toovad mõnel vanemal inimesel meelde pildikesi nõukogudeaegsest kaubandusest – mõned riigid on kaubast juba täitsa tühjad, osal ilutsevad kauba vahel suured tühikud.

Selle nädala lõpuks peaks suurem osa riitulistest juba täiesti tühjad olema, sest kaupade juurde ei tooda.

„Sulgeme Haapsalu Säastumarketi 2. aprillil, tahame praeguse kauba allahindlusega maha müüa,” selgitas Rimi pressiesindaja Katrin Bats.

Tühjendusmüügi põhjus on Rimi otsuses loobuda Säastumarketi nimest ja kontseptsioonist. Üle kogu Eesti saavad Säastumarketid aegamööda mini-Rimid. Kui ettevõtte on teatanud, et suurte Rimi poodide läheduses asuvad Säastumarketid suletakse sootuks, jääb Haapsalus pood alles.

Järgmisel nädalal algavad ümberhüüetööd ja 19. aprillil avab pood uksed juba mini-Rimina. Kõik töötajad, keda on poe kliendid harjunud Säastumarketi asendamas nägema, jätkavad Rimi ridades.

Praegu on Säastumarketi suured allahindlused. Kel soov Säastumarketi viimast võtta, saab seda teha pühapäeval õhtuni.

Lemmi Kann

Koluveres põles laut

Pühapäeval kell 18.02 sai häirekeskus teate tulekahjust Kullamaa vallas Koluvere külas. Teataja sõnul põles kasutuseta laudahoone. Päästjate saabudes põles hoone leegiga. Kell 18.47 oli tulekahju piir pandud, põleng kustutati kell 19.52. Hoone katus hävis tulekahju tagajärjel täiesti.

Teisipäeval kell 8.22 anti teada, et põlenud hoonest oli näha suitsu ning leeki. Päästjad kustutasid tulekahju kell 9.01, vahendas Lääne päästetöökuse pressiesindaja Kristi Kais.

Tarmo Õuemaa

Haapsalu tahab sotsiaalmajale rentida uue, parema auto

Veebruarirüüstungil andis Haapsalu volikogu linnavalitsusele loa rentida Haapsalu sotsiaalmajale sõiduk.

„Hanke ettevalmistamisel tekkis vajadus suurendada sõiduki tehnilise varustuse osa, et tagada autojuhile tervislikumad ja ohutumad töötingimused (sh istmesoojendus, parkimisandurid, automaatne eelsoojendus Webasto) ning klientide suurem ohutus (külgturvapadjad tagaistmetel),” kirjutas aselinnapea Kaja Rootare volikogu otsuse eelnõu seletuskirjas.

Rootaru sõnul jäävad asjaomase varustusega sõidukite hinnapakkumused vahemikku 15 500–23 200 eurot. Sellega seoses soovib linnavalitsus korraldada suurema mahuga hange kui varem planeeritud.

Urmas Lauri

Kodukant Läänemaa sai uue juhatuse

Kodukant Läänemaa 22. märtsil peetud üldkoosolek valis uue juhatuse koosseisus Nele Sõber, Valvi Sarapu, Aare Lauren, Merle Mäesalu, Tiina Ojamäe, Eha Raja, Eidi Leht, Meelis Orgla ja Marika Adman. Juhatuse esimehena jätkab Merle Mäesalu, otsustati juhatuse koosolekul 24. märtsil.

Kodukant Läänemaa üldkoosolek kinnitas 2016. majandusaasta aruande ja kiitis heaks 2017. aasta tegevussuuna.

Juhatuse kolmeaastase tööperioodi lõppemise tõttu valiti organisatsioonile korraliselt ka uus juhatus. Üldkoosolekule kogunes Kodukant Läänemaa 90 liikmest 49.

Tarmo Õuemaa

President: kuduma hakkan viie või kümne aasta pärast

President Kersti Kaljulaidi kohtumine käsitöölisega Haapsalu pitsikeskuses kujunes südamlükkuks, lõppedes kallistustega.

Haapsalu käsitööliseltsi ja pitsikeskuse eestvedaja Mirje Sims tutvustas külalistele pitsikeskust ning Haapsalu salli ajalugu ja näitas ette, mis teeb Haapsalu sallist just Haapsalu sall.

Käsitööliseltsi daamidelt uuris president, kui kaua ühe salli kudumine aega võtab ja kas pitsikeskust tulla keelduks uudistama ka väljastpoolt Eestit. Kersti Kaljulaid oli üllatunud, kui kuulis, et Haapsalu põhikoolis peavad kõik lõpetajad tüdrukute käsitöötunnis Haapsalu salli kuduma. Presidendi küsimusele, kas võib juhtuda, et kohustusliku salli koob õpilase asemel valmis hoopis ema või vanaema, vastas käsi-

tööpetaja Siiri Reimann: „Sada protsenti ei saa kunagi kindel olla, aga nii nagu kirjutamisel nii on ka kudumisel igaühel oma käekiri.”

Lääne maavalitsuse poolt andis maavanem Neeme Suur presidendile üle kingituse, Kersti Kaljulaidi kirjaga Haapsalu salli. Vastloodud sallikirja looja on käsitööpetaja Siiri Reimann. Oma salli on saanud kõik presidendiprouad, kuid esimest korda on loodud muster presidendile.

Mustri valisid käsitööliseltsi naised konkursiga. Mustreid pakuti neli. Sims ütles, et nii nagu oli presidendivalimistega, mis esimesel korral ei õnnestunud, tuli ka sobiva sallikirja valimiseks teha kaks hääletust. Esimesel sai kaks mustrit ühepalju hääli, lisahääletusel edestas

võitnud kiri teisele kohale jäänut ühe häälega.

Koos salliga sai president kaasa ka ühe salli jagu lõnga ja vardad. „Kuduma hakkan viie või kümne aasta pärast,” lubas president. „Ärge seda pensionipõlve lükake, sest see pidi veel kõige kiirem aeg olema,” hoiatas Sims.

Lääne Elu küsimusele, kas pärast pitsikeskuse külastust võib nüüd järgmisel vabariigi aastapäeva vastuvõtul presidenti näha Haapsalu sallist inspireeritud kleidis, vastas Kersti Kaljulaid: „Ma kardan, et mitte. Püüan välja pidada selle, et olen rahvariietes, et vähendada seda ümbritsevat tilulilu.” Ometi leidis president, et mõnel muul pidulikul puhul võiks pitsiline kleit kõne alla tulla.

KAIRE REILJAN

Oru kool kinkis liblika

Kui kaua eesti keel veel püsib ning kui kaua Venemaa ja NATO konflikt veel kestab, olid paar küsimust, mida Oru kooli õpilased kooli väisanud president Kersti Kaljulaidilt eile küsisid.

Kolmapäeva hommikul hetke enne presidendi saabumist olid Oru kooli õpilased fuajees ja trepil juba kohad sisse võtnud ning õhus oli tunda ootust. Kui Kaljulaid kella 10.30 paiku uksest sisse astus, tõusis koolipere nagu üks mees püsti ja aplodeeris külalisele. Tervituse järel viis Oru kooli direktor Andres Kampmann presidendi ja tema kaaskonna koolimajja ringkäigule. Sisse astuti noorema kooliastme tundidesse, kus Kersti Kaljulaid ka lastega paar sõna vahetas.

Kuulnud, et Oru koolis on õpilasi kaugemaistki kantonidest, uuris ta lastelt, kellel on kõige pikem koolitee. President küsis, kuidas koolivaheaeg möödus ja mis on lemmikmüü. Kui viienda klassi õpilased nimetasid kehalist kasvatust ja matemaatikat, siis küsimusele oma lemmikmüüde kohta vastas Kaljulaid, et talle meeldisid loodusõpetus ja matemaatika.

Sportisaalis avaldas presidendile muljet kehalise kasvatusõpetaja Renno Silde räägitud, et 70 protsenti Oru kooli lastest veedab ka vahetunnid sportisaalis.

Järgiga õpetajate tuppa jõudnud ja seinal lipikutega tunniplaani nähes imestas Kersti Kaljulaid, et tunniplaani ikka füüsiliselt peetakse. Andres Kampmann selgitas, et tunniplaan on

ka elektrooniliselt olemas, kuid see ei rahulda kõiki nõudmisi.

Õpetajatega laua taha istudes küsis president: „Kuidas te seda teete, et teie kool kasvab?” Õpetajad pidasid põhjuseks kooli head õhkkonda ja koolipere ühistegevust. Presidendi küsimuse peale, kas on ka midagi sellist, mis haridussüsteemis üldse ei meeldi, nimetas kunstõpetaja Aive Nõpuu kaasavat haridust. „Õpiraskustega õpilasi kiputakse suruma suurde klassi, kus õpetaja nendega tegelda ei jõua. Abiõpetaja palkamiseks aga raha ei anta,” selgitas Nõpuu.

Kaljulaidi sõnul lahterdatakse Oru kooli sarnaseid kooli Tallinnast vaadates tavaliste koolide alla. „Aga peaks rohkem rääkima sellest, et tavalised koolid ei ole tegelikult tavalised ja inimesed ei pea tungima suurtesse nimega koolidesse,” ütles president.

Presidendi visiidi lõpetas kohtumine vanemate klasside õpilastega. Kaljulaidi sõnul on ta noortega kohtumisel märganud, et lapsed on mures, mis maailmas toimub. „Ma loodan, et te ei lase end sellest hirmutada,” sõnas Kaljulaid. Ta tõdes, et maailm pole enam selline, nagu me tahaksime: „Aga me saame igal hommikul tõusta ja hakata seda paremaks tegema.”

Kaljulaid õpetas noori ära tundma riiki, mis meiega sarnanevad. „Üks nipp teada saada on uurida, kas inimene saab selle riigi vastu kohtusse minna ja võita. Meil on see nii ja see on demokraatia tunnus,” ütles ta.

President toonitas, et noored kasutaks oma valimisõigust. „Hetkest, mil tekib valimisõigus, võiks olla hääletanute protsent 100, sest muudmoodi ei teki harjumust,” selgitas ta. Samuti soovis Kaljulaid, et noored ei loovutaks oma mõtlemisõigust kellelegi teisele, sest seda tehes muutub ühiskond vastupanuvõimetuks.

Oru kooli õpilaste küsimused presidendile ulatusid seinast seinast, alates sellest, mis autoga ta sõidab, kui palju turvamehed tema eluolu piiravad ja mis teda presidendiametis kõige rohkem üllatanud on. Aga noored muretsesid ka suurte asjade pärast nagu näiteks eesti keele kestmine ja rahvusvahelised suhted.

Eesti keele säilimise kohta ütles Kaljulaid, et see on olnud kasutajate tahtest: kui me ise seda ei kasuta, siis ta ka ei püsi.

Kõige viimane küsimus tuli aga noormehel südamest: „Kui kaua NATO ja Venemaa vaheline mõlisemine veel käib?” – „Iga-vesti. Kui Venemaa nuriseb, siis NATO nuriseb vastu,” vastas president ja selgitas siis, et enne ei muutunud midagi, kui Venemaa valib uue, demokraatliku juhi.

Koolist jäid presidendile mälestuseks kooli sümboli, liblika *Oospila orula* kujutisega rinnamärk ja õpilaste esseed. „Kirjutage pikki tekste, mõte saab selgemaks, kui see kirja panna,” ütles president kingitusi vastu võttes.

Presidendi külaskäiku jäi meenutama pühenduse ja autogrammiga paraadportree.

KAIRE REILJAN

Kersti Kaljulaid sai pitsikeskuse meistritelt kingiks omanimelise kirjaga

President Kersti Kaljulaid Läänemaa

Pitsid meeldisid riigipeale, ta arvas, et oleks põnev tulla vaatama öökü

Oru kooli direktor Andres Kampmann (paremalt teine) tuli riigipeale õu

Kersti Kaljulaid Oru kooli laulmistunnis.

Haapsalu salli ja vardad koos lõngaga.

7 × ARVO TARMULA

Kersti Kaljulaidi külas käik

Vaimupuudega inimeste tegevuskeskuses Uuemõisas õppis president valmistama heategevuskampaania sinilillemärki.

e vastu.

Kaljulaid kasutab ka ise Lade päästevesti.

President tegi sinilille

Kell 11.30 peaks president jõudma Uuemõisa hoolekandeküla tegevusmajja, kus käivad tööl vaimupuudega inimesed.

Keskuse teise korruse toas ajab Kati nõõri otsa puuhelmeid, neist saavad käevõrud ja kaelakeed. Taimo liimib kampaania „Anname au” tarbeks sinililli ja Sander torgib neid vildinõelaga, et need paremini ühes püsiksid.

Hoolekandeaustuse töötajad ja naiskodukaitsjad, kes korraldavad heategevuslikku sinilillekampaaniat, ootavad akna peal presidenti.

„Siin majas saab tööd 35–40 inimest,” räägib sihtasutuse Hea Hoog juht Anne Soodla. Hea Hoog tegelebki vaimupuudega inimestele töö pakku misega keskuses ja nende tööle vahendamisega väljaspool. „Pakume ka pikaajalist kaitstud töö teenust, näiteks käivad meie kaudu inimesed linnas korteriühistutes tööl,” ütleb Soodla.

Tänu sihtasutusele on erivajadustega töötajail ametlikud lepingud ja tasu.

6. aprillil läheb taas lahti heategevuskampaania, millega kogutakse sinilillemärkide müügist saadud raha sõjaveteranidele. Sinilillemärke tehakse ka Uuemõisas. „Kokku on sel aastal 60 000 sinilille, neist 1000 valmistatakse Uuemõisas,” ütleb Soodla. „Partii on juba valmis.”

Uuemõisa vaimupuudega inimesed teevad väga mitmesuguseid asju, näiteks punutisi ja tellimise peale firmadele logodega paberkotte.

Toas tekib elevus, sest maja ette sõidab musta värvi auto. Selgub siiski, et see ei ole president. Paistab, et Oru koolis läheb arvatust kauem.

Uuemõisa Kodu tegevusjuhendaja Kaie Linroos meenu-

tab, kuidas hakati neli aastat tagasi Uuemõisas sinililli tege ma. „Siis tuli kõik käsitsi välja lõigata. Nüüd käib see šablooni ja lõikuriga,” räägib ta.

Edasi liimitakse üksteise külge must ja valge õis ning õie tahapoole. Liimimistööd teeb Taimo. Kui õis on kolmest vildikihist kokku liimitud, hakkab Sander seda nõelaga torkima. See töö nõuab täpsust, teab ta.

Kaie Linroos ütleb, et pärast viltimisnõelaga torkimist püsivad lilleõie vildikihid hästi koos.

Kell 12 sõidab õuele autovoor ja ongi president Kersti Kaljulaid kohal. Kõigepealt uurib ta, kuidas vaimupuudega inimeste töokeskus toimib ja kuidas see alguse sai. Soodla selgitab. Ta räägib, et töö teeb vaimupuudega inimesed rõõmsamaks.

„Filosoofiliselt on see päris huvitav. Nad järelikult teavad, kuidas ühiskond toimib,” ütleb president Kaljulaid.

Ta räägib, et mõtles teel Linnamäelt Uuemõisa, mida kurdeti Oru koolis. Seal oli suurim mure, kuidas teistsuguseid lapsi tavaklassides õpetada, ilma et ülejäänud kannataks. „See on oluline, et erivajadustega inimesed saaks teiste keskel olla. See on eelkõige ühiskonna jaoks oluline. Me peame pingutama, et sellega hakkama saada, isegi kui see ei ole lihtne,” leiab president.

Jutuajamine lõpeb kiiresti, sest presidendil on vaja külas käiguga graafikus püsida. Aga enne lahkumist istub Kersti Kaljulaid töötoas lilli kleepiva Taimo kõrvale ja laseb endale sinilille meisterdamise kunsti õpetada. Kulub kümnekond minutit ja vildist sinilill on valmis. Nüüd saab keegi heategija presidendile enda tehtud sinilille.

TARMO ÕUEMAA

Riigipea käis pääste-vestivabrikus

Pärast käiku Uuemõisa hoolekandekülas suundus presidendil korteež sakslasest tekstiilärimeh Gerhard Eberle ettevõttesse Lade, mis tegutseb endise Lääne Kaluri tootmishoones.

Lade OÜ valmistab Marinepooli kaubamärgi all meresõidu turvavarustust, sh päästeveste, mis on kuulsad üle kogu maailma. Marinepooli päästevestiga on Kersti Kaljulaidil väga isiklik suhe – ta kasutab seda kalal käies. „President ütles, et on meie päästevestiga väga rahul,” ütles Eberle.

Eile avanes presidendil võimalus Eberle seletuste saatel käia läbi kõik Lade tootmisruumid ja näha, kuidas tema päästevest valmistatakse.

Marinepooli päästeveste kannab ka Briti kuninglik sõjalaevastik. Suurem osa toodangust läheb ekspordiks, kõige kaugem ekspordimaal on Austraalia, aga Ameerika turule Eberle ei kipu. „Mulle piisab teadmisest, et meie päästevestide kvaliteet on maailmas parim! Ja meie president arvas ka nii,” ütles Eberle.

LEMMI KANN

Riigipea kuulab Oru koolmeistrite rõõne ja muresid.

Vatla kool lõpetab tegevuse

URMAS LAURI
urmas.lauri@le.ee

Hanila volikogu otsustas lõpetada 1. septembrist 94aastase Vatla kooli tegevus. Otsuse poolt oli kuus ja vastu viis volikogu liiget.

Kooli sulgemine tuli päevakorrale, sest õpilasi on alla kriitilise piiri. Valla arengukava järgi saab kool tegutseda, kui seal on vähemalt 12 last. Praegu on õpilasi kümme.

Volikogu veebruariistungil kooli sulgemise otsust ei sündinud, sest hääled jäid viiki. Istungilt puudus toona Veiko Laev. Volikogu 28. märtsi istungil oli ta kohal.

Kooli sulgemise poolt hääletasid Veiko Laev, Mardo Leiumaa, Jüri Mõniste, Kristi-Carolina Reinmaa, Mart Viipsi ja Kalle Vainula. Vastu olid Meelis Malk, Õie Palu ja Priit Tein ning Olavi Vainu ja Helju Viikmann.

Keegi ei taha rääkida

„Koristaja just rääkis, et täna on tunne, nagu oleks mõni lähedane inimene ära surnud,” ütles Vatla kooli direktor Helju Viikmann eile ennelõunal ja lisas, et kooli teemal ei taha praegu keegi rääkida.

Kui paljud praegusest Vatla kooli õpilastest lähevad Virtsu, kui paljud Lihula või Varbla kooli, ei osanud direktor öelda. Kooli sulgemise hirmus pani osa lapsevanemaid juba varem oma lapse mujale kooli. Virtsu kooli nõrgimaks küljeks peab Viikmann kehva bussühendust. Koolibuss läheb Virtsu kell 7.15, tagasi Vatlal on alles kell pool viis õhtul. Lihulas on mugavam käia.

Mis saab õpetajaist, on praegu veel selgusetu. „Mitte kellelegi pole [töökohta] pakutud,” ütles direktor.

Mõisas jagub tegevust

Mõisahoones on külaseltsi ruumid, aktiivselt tegutsev saviring, õmbluskojal läheb 21. aasta, majas on ka raamatukogu. „Külaseltsi käest ei võeta neid ruume ära,” vahendab direktor vallavanem Arno Peksari sõnu.

Mis mõisakompleksist saab, selle kohta erilisi plaane polevatki. „Paar aastat tagasi oli ideekonkurss, selle võitis kultuurimõisa idee, aga autoril ütles tervis üles ja nii ei saanudki ettevõtmisest asja,” meenutas Viikmann.

Päris usinasti kasutatakse mõisat praegu sünnipäevade ja pidude pidamiseks, suur saal sobib ka konverentside pidamiseks ning kodutütreid ja noorkotkad olid eelmisel suvel mõisas laagris.

Sügisel ühinevad Hanila ja Lihula vald Läänemaalt ning Koonga ja Varbla vald Pärnumaalt Lääneranna vallaks, mis hakkab kuuluma Pärnumaa koosseisu.

„Iseasi on see, mis tuuled hakkavad puhuma, kui on uus, suur vald,” arutles direktor Helju Viikmann. „Ma usun, et vallajuhtidel on ikka nii palju mõistust, et Vatla mõis on tohutu kultuuriväärtus.”

● JUHTKIRI

Ringkäenduse oht

Tänane Lääne Elu kirjutab taas Haapsalus puhkenud pagulaskriisist, seekord sellele eelnenud sündmuste jadast, mis on viinud Haapsalu sõjapõgenikud seisu, kus nad praegu on – segaduses ja teadmatuses. Tõenäoliselt laheneb see, emotsioonid kaovad ja elu läheb edasi.

Mis kõiges selles aga häirib, mis on pildil valesti? Mis mulje see jätab, kui ministeerium, ükskõik milline siis, korraldab riigihanke ükskõik mis asjas ja hanke võidab võimueraonnaga seotud ühing, mis saab selle tulemusena raha ja tööd? Kas ei või olla tegemist ringkäendusega?

Teiseks, kui valitsus on otsustanud võtta vastu 500 sõjapõgenikku ja katta kulusid, miks siis teha riigihange niisuguste tingimustega, et ühelgi uuel tulijal ei ole võimalik osaleda? Töö pagulastega on kahtlemata spetsiifiline ja keerukas, aga see pole ka tuumafüüsika, et vähem kui kolme tegutsemisaastaga ühinguid jutule ei võeta. Seda enam, et niisugusel hulgal nii keerulistest piirkondadest sõjapõgenikke pole meil ju varem vastu võetud ega ole nendega aastaid tegelevaid ühinguid just jalaga segada. Kui Haapsalus asutatud Pagula kõlbas hiljem koostööpartneriks, kas ei võinuks talle siis anda võimalust riigihankes osaleda? Seda enam, et Põhja- ja Lõuna-Eestis osutavad tugiteenust hoopis vabatahtlikud.

Oletame, et kogemusteta Pagula ei saanud tõesti pagulastega hakkama, nii et leping tuli lõpetada. Kas on aga Mihkelsoni keskus siis paremini hakkama saanud? Pagula lepingu lõpetamine sai väidetavalt alguse süütamisjuhtumist. Aga sellesarnane, isegi hullem, juhtus ju ka Tallinnas. Haapsalu pagulased on Pagula tugiisikutega rahul, isegi väga rahul. Keskuse esindaja on öelnud, et edulood on lapsed, täiskasvanute puhul on aga terves Eestis takistanud ja takistab kohanemist puudulik keeleoskus. Haapsalus takistavat seda tugiisikute liig- ne lähedus pagulastega. See ei ole usutav.

● TEISED LEHED

Kelle stressi eelistada, kas inimese või kala oma?

EESTI EKSPRESS. Kalade heaolu on tulevase Dirhami ookeanikalade akvaariumiga palju tähelepanu saanud. „Loodusest püütud kalad ei pruugi akvaariumis elada stressivabalt. Ei ole aga mingit põhjust eeldada, et mitmendat põlvkonda tehistingimustes elav kala tunneks stressi pelgalt seetõttu, et ta ei ela vabas looduses või et teda eksponeeritakse inimestele viimaste meeleheaks,” kirjutas mereinstituudi teadur Lauri Saks.

Saks märkis, et tõenäoliselt oleks tehistingimustes kalale erakordselt stressirohke hoopis sattumine loodusesse, kus teda ohustaks kiskjad ja parasiidid ning ninaesine oleks tunduvalt kasinam kui akvaariumis.

Saks kirjutas, et lemmikloomad ja looduse tundmaõppimine vähendab inimeste stressitaset. „Ilmselt on ka evolutsiooniline põhjus sellel, miks on inimestele alati meeldinud pidada lemmikloomi,” lisas Saks.

Teaduslikud uurimusedki on näidanud, et akvaariumi vaatamine vähendab inimeste stressi. „Seega tasub hoolega mõelda, kas inimestele looduse ilu ja rikkuse demonstrimine, nende loodusteaduslik harimine ning stressi maandamine ei kaalu üles loomadele tekitatavat võimalikku kahju,” märkis Saks.

● LAUSELAEN

„Elu ja õudusfilmi vahel on tõesti üks suur erinevus: õudusfilmis võidab hea alati kurja.”

Muusik **Mart Sander.** LE, 28. märts 2017

Uus liiklusohutusprogramm aitab säästa elusid

Eesti vabariik saab veebruaris saja-aastaseks ning suure juubeli eelõhtul on meie riigi ees mitmeid ülesandeid. Suurim neist on meie rahva ja riigi kestmine.

Statistikaameti andmeil oli tänavu 1. jaanuariks Eesti rahvaarv pisut enam kui 1,3 miljonit. Viimasel paaril aastal on Eesti rahvaarv olnud kerge kasvutrendis ning näiteks mulu suurenes rahvaarv esialgsete hinnangute kohaselt ligikaudu 1850 võrra. Murekoht on endiselt negatiivne loomulik iive, st inimesi sureb enam, kui sünnib. Väikeriigile on aga iga positiivne liikumine kahtlemata teravitav ning iga säästetud inimelu väärtuslik.

Eesti vajab iga inimest. Väikeses riigis on potentsiaalselt välditavas õnnetuses kaotatud inimelu väärtus suurem kui mõnes suurriigis, kus on anonüümsus kordi suurem. Peale selle, et uue valitsuse siht peab olema kasvav rahvaarv, tuleb osata ka inimelu hoida. Seetõttu pean väga tähtsaks majandusministeeriumi algatust, mis sai valitsustasandil veebruaris heakskiidu.

Pean siinkohal silmas vastu võetud 2016.–2025. aasta liiklusohutusprogrammi, millega loodame aastate jooksul säästa enam kui 250 inimese elu. Olud Eesti liikluses on aastakümnete jooksul paranenud, kuid meil on endiselt arenguruumi.

Võib tunduda, et 250 inimelu peaaegu kümne aasta jooksul ei ole kuigi suur arv, kuid vaidlen siinkohal vastu. Eestile on ka üks inimene, kelle elu saanuks paremate lahenduste korral säästa, ääretult tähtis. 2016. aastal oli Eestis kokku 1458 liiklusõnnetust, milles sai viga 1835 ja hukkus 71 inimest. Aasta varasemaga võrreldes oli see tõsine tagasi-

KADRI SIMSON
majandus- ja taristuminister,
Keskerakond

minek ning aasta jooksul kasvas õnnetuste hulk, samuti vigasaanute ja hukkunute arv. Pean värsket liiklusohutusprogrammi vajalikuks, sest see toob endaga kaasa uuendusi, mis aitab meil liikluses hukkunute hulka vähendada.

Varasem liiklusohutusprogramm, mis kehtis 2003–2015, näitas, et senine mudel, kus otsiti ning rakendati järjest üksiktegevusi, enam ei toimi. Vanast programmist täideti vaid ligikaudu pooled ülesanded ettenähtud tähtaegadel ja mahus ning osa tegevustest jäi üldse rakendamata. Vaja oli uut programmi, mis vaataks suuremat pilti ning seoks süsteemi tervikuks.

Einevalt senisest traditsioonilisest liiklusohutuse käsitlusest, kus oli peamine vastutus liiklusohutude vältimisel eeskätt juhil, näeb uus programm ette ülesandeid kõigile liikluse osapooltele. On selge, et eksimusi ei ole võimalik inimesel endal täiesti nulli viia, mistõttu tuleb liikluskeskond kujundada selliseks, et see vähendaks inimlike eksimuste võimalusi ja liiklusõnnetustega kaasnevaid kahjusid. Kui tavapärastel on kogu vastutus liikluse ohutu toi-

● **Pean värsket liiklusohutusprogrammi vajalikuks, sest see toob endaga kaasa uuendusi, mis aitab meil liikluses hukkunute hulka vähendada.**

Usaldusest ja intelligentsist

„Võiksin veel palju rohkem pühenduda piirkonna arengule, aga selle asemel pean sõdima ühe vanainimesega,” ütles 7. märtsi Lääne Elus Nõva vallavanem Deiw Rahumägi. See üks vanainimene on Nõva vallavolikogu liige Ilme Peedson. Palju eakaid inimesi töötab asutustes, ettevõtetes, valitsuses ja mujal. Seal ei öelda nende kohta, et üks vanainimene, vaid lugupidavalt pensionär või kolleeg.

Ega kõrghariduski inimest alati harituks muuda. Rahumäe sõdimine volikogu revisjonikomisjoni esimehega seisneb peamiselt revideerimisaktide teadmiseks võtmises ja täitmata jätmises. On olnud ka keelde revisjonikomisjoni esimehele mitte dokumente anda.

Vallavanem ei ole aru saanud, et kõik, mis ta tegi, tegi endale. Ehk po-

leksi ta kohtu alla sattunud, kui poleks revisjonikomisjoni nõudmisi eiranud. Töösse pühendumisest ei saa Rahumäe puhul küll juttugi olla. Eks ole kahel toolil ka raske istuda, eriti kui vahemaad pikad.

Kui Rahumägi sai vallavanemaks, seadis ta peamiseks eesmärgiks valla rahva usalduse võitmise. Internetikommentaarid seda paraku ei kinnita. Võib ju väita, et postitused on anonüümsed ja vallavanema vastaste tehtud. Küsiks, miks on tal nii palju vastaseid.

Samas Lääne Elus ütles Nõva vallavolikogu esimees Peeter Kallas, et volikogu ei kavatse Rahumäele umbusaldust avaldada. Vallavanema valimisel ütles Kallas, et ainult Rahumäega saab ta oma plaanid ellu viia. Mis plaanid need võivad küll olla! Kas Nõva sadam?

Nõva vallavalitsuse järsk ja sügav huvi aastaid seisnud, laguneva ja erakä-

tes oleva sadama vastu jääb arusaamatuks. Vallavalitsusel on sadamas ainult 30 aastat hoonestusõigust. Sadamaga seonduv pole rahvale selgeks räägitud.

Kes on investorid ja mis on nende rahastamisallikad, millega lubatakse sadamasse luua töökohti? Kellele saab või jääb valmisenhitatud sadam? Kaalu- ma peab põhjalikult, kas kolme miljoni tsementi valamine on valla rahva või ainult kitsa kildkonna huvides.

Kui puudub adekvaatne info, teki- vad valearvamused ja spekulatsioon. Usaldus kaob. Valla elanikkond on jagunenud kahte lehte: rahulolematu enamus ja valitsejate mõttekaaslased. Sellest olenemata, kas riigikohus mõistab Rahumäe süüdi või õigeks, jääb ametialane võltsimine ja võltsitud dokumentide kasutamine murendama usaldust vallavanema vastu. Kus on lahendus?

ILMGARD VAGULA

Kuulmise nõrgenemise korral paluge abi

Kuulmiskahjustusega inimeste arv suureneb iga aastaga. Ilmselt kõrvaklappidest valju muusika kuulamisega seoses on kõrvaarstid viimastel aastatel täheldanud kuulmiskahjustusega noorte arvu suurenemist. Meedikute sõnul võib kuulmiskahjustusega inimeste hulk küündida juba kuni 20 protsendini Eesti elanikest. Kontrollis on käinud ja abivahendi saanud umbes kolmandik tegelikelt abivajajaist. Esime- ne vihje pöördumaks kuulmiskontrolli on see, kui inimesele tundub juba mitmendat korda, et ta kuuleb küll, aga

ei saa enam räägitavast aru. Tavaliselt ollakse neis oludes segaduses, arvatakse, et teised on hakanud segasemalt rääkima või televisoor mängib kuidagi vaiksemalt. Sel juhul peaks kindlasti pöörduma perearsti poole, kes saadab edasi kõrvaarsti juurde.

Kuuldeaparaadi esmaseks saamiseks ongi vaja teha kõrvaarsti juures audiogramm. Siis on vaja isikliku abivahendi kaarti ja kui see on olemas, saab kuuldeaparaati taotleda. Kuulmisaparaadi taotlejad on jagatud kahte rühma, vastavalt sellele arvutatakse riigi dotatsioon.

Läänemaa vaegkuuljate ühing teeb koostööd Tallinna kuulmisrehabilitatsiooni keskusega (Pärnu mnt 106, telefon 645 4046). Nimetatud asutus käib meil Haapsalu sotsiaalmajas inimesi vastu võtmas kaks korda aastas: kevadel ja sügisel. Seekord tulevad nad 3. aprillil.

Saame nad kutsuda tänu Haapsalu linnavalitsusele, kes neid üritusi rahaliselt toetab.

Meie ühinguiga saab ühendust telefonil 524 0325, Silvi Kallemets.

SILVI KALLEMETS

Läänemaa vaegkuuljate ühingu juht

KIRJAKAST

Läänlaste matkajuht Ülle Lass lubab, et kedagi ei jäeta matkarajale.

ARVO TARMULA

● „EESTI VABARIIK 100” AVAÜRITUS

Ülle Lass viib läänlased Liivimaa piirile matkama

Pühapäeval, 16. aprillil viib buss poolsada läänlast Lõuna-Läänemaa taha, kus võetakse Eesti 100. sünnipäeva tähistamiseks ette 19,5 km pikkune jalgsimatk.

TARMO ÕUEMAA
tarmo@le.ee

„Matka pikkus on 19,5 kilomeetrit. Kogu raja läbimiseks oleme arvestanud umbes neli ja pool tundi. Selle jooksul jõuab ka puhata ja hinge tõmmata,” ütles läänlaste matkajuht Ülle Lass.

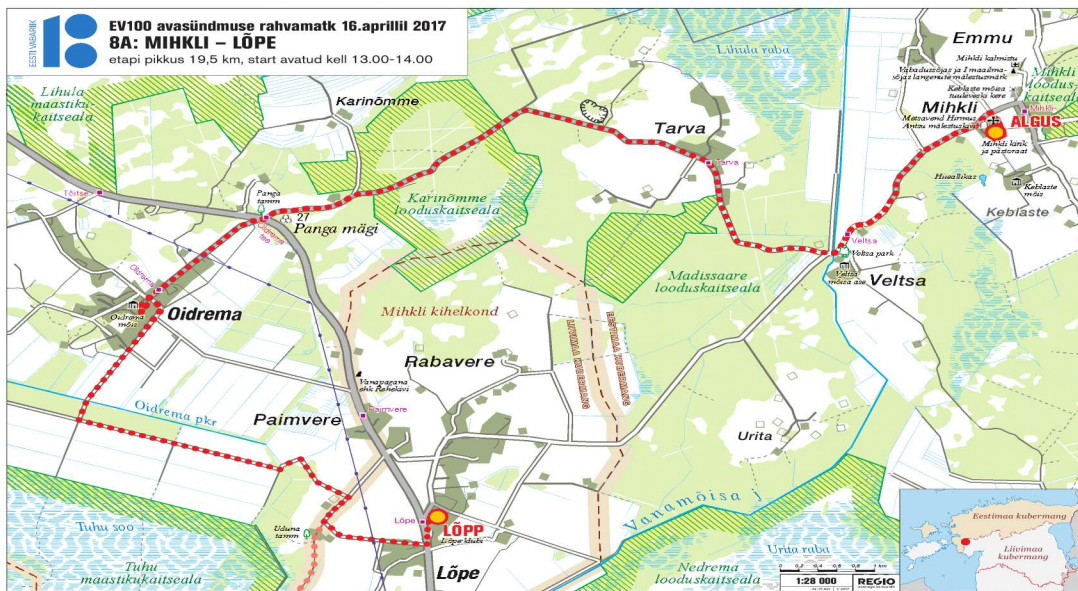
Kahe kubermangu piir

Sada aastat tagasi jagasid Liivimaa ja Eestimaa kubermang eestlaste asulad läänest itta ulatuva piiriga pooleks.

Pärast veebruarirevolutsiooni hakkasid Eesti rahvuslikud ringkonnad taotlema Venemaa ajutiselt valitsuselt Põhja-Liivimaa eestlastega asustatud alade liitmist Eestimaa kubermanguga.

12. aprillil 1917 kinnitaski ajutine valitsus määruse, millega Liivimaa kubermangu Pärnu, Saare, Tartu, Viljandi ja Võru maakond liideti Eestimaa kubermanguga. Eesti vabariigi sajanda aastapäeva tähistamisega seoses sündis idee taasluua veel korra Liivimaa ja Eestimaa kubermangu piir. „Oleme korraldustoimkonnas mõelnud, et tahame võimalikult vähe kinniseid aktusi ja kuivi riiklikke üritusi,” selgitas „Eesti Vabariik 100” korraldustoimkonna liige Margus Kasterpalu, miks valiti rahvamatk Eesti riigi juubeliaasta avauituseks. „Ilus kevadine ilm, hea aeg Eestimaad tundma õppida. Ajalugu on aga meile kätte mänginud sellise tähtpäeva.

Martna mees Kasterpalu ise lubas kindlasti matkast osa võtta, aga ta alustab seda Peipsi-poolsest otsast. „Ärgu läänlastel olgu arusaama, et nad võivad ainult Põhja-Pärnumaa lõigul matkata,” toonitas ta.

Rahvamatka rajakaardid leiab internetist.

Üldse on läbi Eesti kulgeval matkamarsruudil üheksa kogunenispaika, kust lähevad teele rahvamatkad. Läänlaste jalgsimatk algab Mihkli kiriku juurest Põhja-Pärnumaal Koonga vallas ja kulgeb Lõpele.

„Lõpele on plaanis jõuda kella viieks. Seal saab süüa matkasuppi ja vaadata kultuuriprogrammi,” loetles Lass. „Võib-olla süüdatakse ka suur lõke.”

Tegelikult saab matkale minna ka omal käel, tuleb end vaid internetis kirja panna. Mõistagi ei pea valima kõigist just seda matkarada. „Need, kes end meie juures registreerivad, saavad bussiga kohale ja pärast bussiga koju tagasi,” ütles Ülle Lass.

Bussiga minekuks tuleb enast registreerida hiljemalt sel reedel. „Praegu on veel vabu kohti. Huvi on tuntud rohkem, kui kirja on pandud. Kardetakse natuke,” rääkis Ülle Lass.

„Kõige tähtsam on õige riie-tus ja õiged jalanõud. Valige vanad jalatsid, mis on sisse kantud. Need ei tohi hõõruda ega villa tekitada,” toonitas Lass.

Läänlaste bussi peale saamiseks tuleb täita ankeet, mille leiab <http://www.laanesport.ee/tulge-matkama/> leheküljelt.

Rahvamatka rajakaardid ja rajajoonefaiid on allalaetavad 15. märtsist EV 100 avasündmuse veebilehelt www.ev100.ee.

Veebilehel olevad kaardid jäävad sinna üles ja hiljem matkata soovijad võivad kas või kõik rajalõigud omal käel läbida.

Rahvamatkal saavad osaleda vähemalt 18aastased matkajad või vanemad. Nooremad võivad osaleda vaid vanema või hool-dajaga koos ning viimase vastutusel.

Soovitav on kaasa võtta vahetusriietus. Varustuse hulgas peab olema laetud ja toimiv te-

lefon koos rühmajuhi telefoninumbri-ga, jook ja kerge lõuna-eine, soovitatavalt ka taskulamp.

Mihkli ja Lõpe vahel

Matk algab Mihkli kiriku juurest. Mihkli oli ainus Eesti kihelkond, mille ala ulatus nii Eestimaa kui ka Liivimaa kubermangu. Varasema Soontagana muinaskihelkonna keskmesse ehitati kirik kohe 13. sajandil ning legendi järgi oli kihelkonna esimene preester kroonik Liivimaa Hendrik. Igatahes on tegu Lääne-Eesti ühe vanima säilinud ehitisega.

Soontagana muinashiilgusest annavad tunnistust lähistel paiknev suur linnamägi ning mitmed iidsest hiieammikud.

Matkatee siirdub Veltsa mõisa juurde ja edasi Tarva külla. Pärast Karinõmme nõmme läbimist minnakse Oidrema mõisasse, 1,5 km enne Lõpet näeb ka ilusalt Uduna tamme.

Loomaarsti märkmed

90. osa

ANN MARI ANUPÖLD
Piirsalu
loomaarst

Billi memuaarid

Kõik, kes on rohkem kui korra elu jooksul koera pidanud, teavad, et on olemas koeri, ja on olemas see üks koer. See üks koer, kes läheb hinge, on nii suur osa elust, et justkui ei kujutagi ette, kuidas kunagi ilma temata hakkama saada ja jätkata suuta.

Meie perekonnas on alati olnud koeri, nii ka mu vanavanemal. Pärast viimase koera kadumist ei tahtnud vanaema ja vanaisa enam ühtegi looma oma kodus näha. Argument oli ikka see, et nad on juba nii vanad ja kes see siis seda koera hooldama hakkab, kui nad ise enam ei jaks. Aga millal oleme neid viimati kuulda võtnud? See oli 15 aastat tagasi, ja järgmise aasta suvel tulime Eestisse koos lisapagasiga: inglise kokkerspanjel Bill, värvuselt kuld kollane ja nimetatud Belgia koomiksi „Boule & Bill” peategelase järgi. Just nimelt Belgia-st ta meile tuligi. Üks seal elav perekond otsis oma koerale uut kodu, sest lapsel oli tekkinud allergia. Mais kolis Bill Belgia-st meie juurde Luksemburgi, juulis sõitsime temaga Eestisse. Kaks kuud, mis ta veetis meie seltskonnas, oleks talle aga juba peaaegu saatuslikuks saanud.

Kohe esimesel nädalal jättis ta oma käpa ühe hobuse kabja alla. Kuna ta ei teinud ühtegi häält, läks mul tükk aega, saamaks aru, et koer ei tule kolist enam tulema, sest hobune on ta sõna otseses mõttes enda alla kinni naelutanud. Kuu aega hiljem pistis Bill aga nina herilaste pesasse. Kisa oli küll suur, aga hetkeks, mil me koera juurde jõudsime, oli muist herilasi oma nõela juba tema sisse jätnud. Terve päev veetsime siis koera nina külmade rättidega jahutades, enne kui ta jälle jalad alla sai ja mürgi üledoosist toibus. Lõpuks jõudsi-me temaga siiski Eestisse ja andsime ta pidulikult üle.

Sportlik noor koer harjus oma eluga pensionäride seas kiiresti. Peagi ei olnud võimalik kõõgilaua taga istuda, ilma et Bill oma koonu inimestele põlve peale asetaks ning toidukaussi oma suurte veiste silmadega lisa paluks. Ka kortermaja kõigi ülejäänud elanike seas sai Bill peagi ülimalt menukaks. Lastesõber Bill, nagu teda nimetati, sai tänaval hulgaliselt peapatsutusi ning ukse taha toodi talle regulaarselt konte ja muud head-paremat. Minu pingutused teda dieedil hoida olid üsna tulutud, kuid mu külaskäikudel kinnitas vanaema alati rõõmsalt, et Bill sööb oma kaalu vähendavaid krõbinaid. Koos kõige muu hea ja paremaga. Hakklihakastmega näiteks. Või klimbisupiga.

Vanaisa ja Billi vahel oli kohe erakordselt tihe suhe, mille aluseks oli peale kõige muu ka vanaisa öökapis asuv küpsise-sahtel. Kuigi seal olid eraldi kaeraküpsised vanaisale ja koeraküpsised Billile, tekkis mul seda tegevust pealt vaadates tih-tilugu tunne, et küllap need maiused aeg-ajalt ka segamini läksid. Vanaisa ei paistnud sahtli sisusse küll süvenevat, kui ta nõnda voodis mõnuses ja ainiti raamatut luges, pilk ping-salt lehtedel. Ainult parem käsi liikus korrapäraselt sahtli ja suu vahet. Bill ootas vapralt tema kõrval, et mõni puru tee peal maha langeks.

Mitte kordagi ei näinud ma Billi kõigi nende aastate jooksul vanaema pool voodis magamas. Vanamaga veetis ta see-eest lugematuid tunde mõõda Pääsküla rabaserva lonkides. Nende lemmik-sihtkoht oli tiigike metsas peidus, kuhu suveks ohtralt parte kogunes. Kuigi Bill oma jahikoera päritolu enamasti unustas, tabas ühel korral see teda nagu väik selgest taevast ja ta otsustas mõne linnu koju kaasa võtta. Nii prantsatas ta kogu oma massiga tiiki.

Kui suurem lainetus oli möödas, hakkas ta morsa moodi puristades parte otsima. Billi suureks üllatuseks olid need kõik lahkunud ning veel suuremaks meelehärmiks ei jaksanud ta tiigi järsust kaldast oma kõverate jalgadega enam mitte kuidagi üles saada. Mitme mehe abiga tariti märg koer-nahk lõpuks tiigist välja. Pärast seda seiklust keeldus vana-ema tükk aega oma meelispaiga lähedal jalutamast.

Kui hakkasin loomaarstiks õppima, polnud minu plaan sugugi vastutada kõigi me pere lemmikute tervishoiu eest. Aga eks ma pidanuksin aimama, et just nii see läheb. Nii jäi ka Billi viimne teekond minu kanda, ning väärka vanamehe ärasaatmine oli meile kõigile traagiline. Vanaisa käsi poetab küpsisepuru nüüd voodi alla hunnikusse ning vanaema käib üksi rabatiigi ääres parte vaatamas.

Uue lemmikloomamõtte peale raputavad nad taas energiliselt pead. Aga vähemalt pole see 14 aasta jooksul muutunud. Kuulda ei võta me neid endiselt.

ŠKODA
SIMPLY CLEVER

TULE SUURELE PROOVI- SÕIDUPÄEVALE 1.APRILLIL ŠKODA ESINDUSTES ÜLE EESTI!

Sind ootavad UUS KODIAQ, UUS Superb SportLine,
UUS Octavia ja kogu Škoda mudelirivi.
Tule kogu perega, tegevust jagub nii suurtele kui väikestele!

300 ŠKODAT
EESTI LAOS
KAMPAANIA.SKODA.EE

www.skoda.ee

Ametlikult volitatud ŠKODA edasimüüjad Eestis on:

ŠKODA Tallinn · Auto 100 Tallinn AS
Tallinn, Paldiski mnt 73 / Piri 1, 10621
Telefon: 6808 222 • info@skoda.ee, auto@skoda.ee
www.skodatalinn.ee

ŠKODA Laagri · SKO Motors OÜ
Pärnu mnt. 543, Laagri 76404
Telefon: 6837 070 • auto.laagri@skoda.ee
www.skodalaagri.ee

Aasta Auto AS · Tartu, Sepa 24 A, 51013
Telefon: 7308 000 • info@aastauto.ee
www.aastauto.ee

Škoda Kuressaare · Warma Auto OÜ
Kuressaare, Tallinna 82a, 93815
Telefon: 4530 120
info@warmauto.ee
www.warmauto.ee

Moller Auto Pärnu OÜ · Pärnu, Välja tn. 3, 80010
Telefon: 4476 140 • parnu@moller.ee

Moller Auto Viru OÜ · Jõhvi, Narva mnt 143, 41536
Telefon: 6808 200 • viru@moller.ee

Moller Auto Viljandi OÜ
Viljandi, Tallinna mnt 45, 71008
Telefon: 4355 340 • viljandi@moller.ee

Lääne Elu

Ilmub teisipäeval, neljapäeval ja laupäeval

Toimetuse aadress:
Posti 30, 90504 Haapsalu.
Toimetis 473 7222,
kuulutused ja reklaam 473 7111,
e-post info@le.ee
Kodulehekül: www.le.ee

Peatoimetaja Andrus Karnau
Toimetajad Kaie Ilves, Lemmi Kann,
Kaire Reiljan, Urmas Lauri, Tarmo Oummaa
Reklaam reklaam@le.ee
Küljendaja Tiina Liiv
Korrektor Heli Tammik
Fotograaf Arvo Tarmula

Kuulutuste vastuvõtja Merilin Sellik
Reklaamitoimetajad Ave Tapner, Alar Birk
Raamatupidaja Vilma Hooval
Väljaandja OÜ Lääne Elu: Posti 30, 90504
Haapsalu, tel 473 7222

Trükitud Printallis

Pangakontod
Swedbank EE18 2200 2210 1567 8031,
SEB EE62 1010 6020 0251 5004

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid toimetada ja selguse huvides lühendada ning valikuliselt honoreerida. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Kaebuste korral ajalehesisu kohta võib pöörduda Pressinõukogusse pn@eall.ee või tel 646 3363.

RAIVO REIMANN

Putukate salaelu

2. aprillist saab Haapsalus Promenaadi hotellis vaadata fotonäitust „Insecta” seitsmeteistkümne Läänemaa hobifotograafi 33 pildiga putukatest.

Maaailmas on teada üle miljoni liigi putukaid – see on rohkem kui 68% kõikidest teadaolevatest loomaliikidest. Eestis elab umbes 14 400 liiki putukaid. Fotonäitus toob esile maailma, mis jääb sageli inimsilmale märkamata või varjatuks. Läbi fotosilma on jäädvustatud Eestis elavaid putukaid ja ämblikulaadseid kokku kolmkümmend liiki.

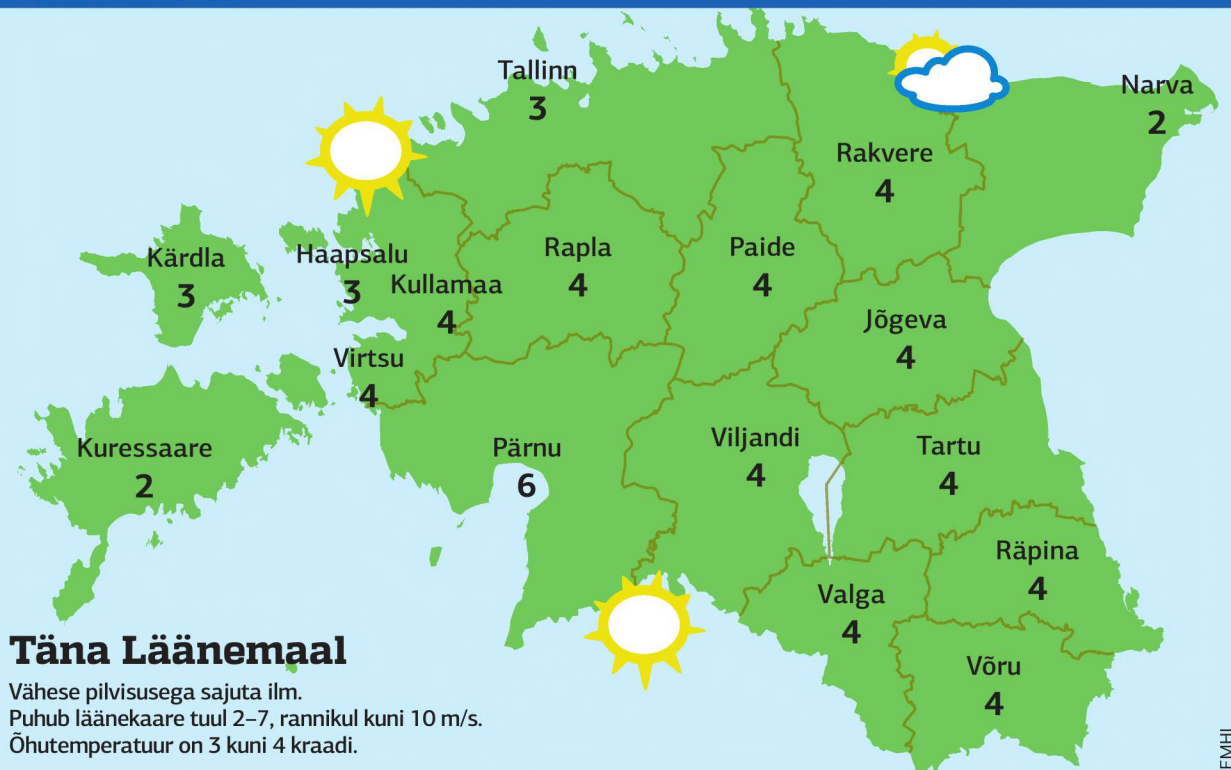
Näituse algatajad ja elluvijjad on Janne Põlluaas, Sander Sirelbu ja Raivo Reimann.

Näitusel osalevad Aile Nõupuu, Aiver Oja, Alari Paajula, Cristo Pihlamäe, Heiki Vassar, Ingrid Juht, Jaan Lutt, Jaanika Samarajev, Janne Põlluaas, Kauri Kuik, Märt Nigu, Peter Lind, Raivo Reimann, Rita Helisma, Sander Sirelbu, Tarvo Valker ja Yulia Fedorishcheva.

Näitus on vaadata 31. juulini.

LEMMI KANN

ILMAENNUSTUS

Täna Läänemaal

Vähese pilvisusega sajuta ilm.
Puhub läänekaare tuul 2–7, rannikul kuni 10 m/s.
Õhutemperatuur on 3 kuni 4 kraadi.

Reede	öö päev	Laupäev	Pühapäev	Esmaspäev
muutlik tuul 1–10 m/s	-2°...5°	muutlik tuul 5–10(12) m/s	edela-, läänetuul 5–10 m/s	lääne-, loodetuul 4–9 m/s

VAATA KA
WWW.LE.EE

AMTIMBER
ostab
KASVAVAT METSA ja **VÖSA**
(ka väheväärtuslikku),
METSAMATERJALI.

Tel 507 9940
amtimber001@hotmail.com

ABIremont
Info 551 6283 või
tabiremont@gmail.com

Teostame remonditööd eramajades ja korterites.

- Siseviimistlus (pahteldamine, värvimine, plaatimine, põrandad, kipsplaadi panek, lammutustööd)
- Akende ja uste paigaldus, vahetus, reguleerimine
- Haljastustööd (trimmerdamine, niitmine, võsa- ja puudelõikus jne)
- Mööbli montaaž. Kodukoristus ja akende pesu

Kaunist kevade algust!

Ka sinu reklaam võiks olla siin!

Reklaami end
Lääne Elu erilehes!

Hinnad soodsad!

reklaam@le.ee

Lääne Elu
Ehitusleht ilmub
8. aprillil.

Tule meie toimekasse ja
usaldusväärsesse meeskonda

**AUTOJUHT-
KIRJAKANDJAKS**

Lihula kandepunkti

Sinu ülesandeks on
postisaadetiste sorteerimine
ja kliendile kohaletoimetamine
Lihula kandepiirkonnas. Töö on
täiskoormusega E–L algusajaga
kell 6.00.

Lisainfo telefonil 664 3732.
Kandideerimiseks saada oma
CV aadressile **cv@omniva.ee**.

omniva

KASTANI METSA

Iga päev 8–22

Seapraetükk (2–3 kg) 1 kg **3.49** tavahind 4.99

Maasika kohupiimapasta, Tere 300 g, 2,30 €/kg **0.69** tavahind 0.99

Aedmarja-rullkook 300 g, 5,30 €/kg **1.59**

Crème brûlée kook 600 g, 4,99 €/kg **2.99** tavahind 4.49

Eesti juust (viilutatud) 500 g, 5,98 €/kg **2.99**

Moskva täissuitsuvorst, Rannarootsi 1 kg **5.99** tavahind 7.99

Kanaliha omas mahlas, Rannarootsi (konserv) 240 g, 1 kg **1.19** tavahind 2.19

Keedusink, Viru 1 kg **3.99** tavahind 5.49

Pelmeenid, Rakvere 450 g, 2,20 €/kg **0.99** tavahind 1.99

Lastevorst, Rakvere 1 kg **2.49** tavahind 3.79

Doktorivorst, Rakvere 600 g, 3,32 €/kg **1.99** tavahind 2.99

Kanapallid, Valla 1 kg **1.79** tavahind 2.99

Pere hakklihasegu, Rakvere 400 g, 2,98 €/kg **1.19** tavahind 2.49

Kodusink, Rakvere (vaakumpakend) 1 kg **4.99** tavahind 7.99

Õun Paulared 1 kg **0.59**

Hele viinamari 1 kg **2.59**

1 kuu	8,60 eurot	7 kuud	51,20 eurot
2 kuud	17,20 eurot	8 kuud	58,60 eurot
3 kuud	22,00 eurot	9 kuud	65,90 eurot
4 kuud	29,30 eurot	10 kuud	73,20 eurot
5 kuud	36,60 eurot	11 kuud	80,50 eurot
6 kuud	43,90 eurot	12 kuud	87,80 eurot

LÄÄNE ELU

TELLIMISHINNAD

www.le.ee tel 473 7222

Sõlmi nüüd pangas e-arve püsimaalse leping
ja maksa kuu eest ainult 7,32 eurot